

what is problematic for higher education in Ukraine / *Higher Education of Ukraine: Theory and a scientific method*. К.,43-52.

СОЗДАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОЦЕССА ФОРМИРОВАНИЯ ЖИЗНЕННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТАРШЕКЛАСНИКОВ ВО ВНЕУЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
В. Дячук

Аннотація. Створення організаційно-педагогічних умов підвищення процесу ефективності формування життєвої компетентності старшокласників у позаурочній діяльності. Стаття присвячена створенню організаційно-педагогічних умов підвищення процесу ефективності формування життєвої компетентності старшокласників у позаурочній діяльності.

Ключевые слова: організаційно-педагогічні умови, формування життєвої компетентності старшокласників, життєва компетентність, позаурочна діяльність, старшокласник.

СТВОРЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
В. Дячук

Анотація. Створення організаційно-педагогічних умов підвищення процесу ефективності формування життєвої компетентності старшокласників у позаурочній діяльності. Стаття присвячена створенню організаційно-педагогічних умов підвищення процесу ефективності формування життєвої компетентності старшокласників у позаурочній діяльності.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, формування життєвої компетентності старшокласників, життєва компетентність, позаурочна діяльність, старшокласник.

УДК [378.147+37.091.3]:004

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗАСОБІВ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСНОВІ АДХОКРАТИЧНОГО ТА ЕМПАУЕРМЕНТНОГО ПІДХОДІВ

О.В. КЛОЧКО, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
E-mail: klochkoob@gmail.com

Анотація. Важливим завданням сучасної вищої освіти є формування здатності студентів до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності, що сприятиме процесу самовдосконалення, самоосвіти, творчого розвитку особистості впродовж життя. У статті розкрито цілі, зміст і шляхи реалізації емпauerментного й адхократичного підходів у професійній підготовці майбутніх менеджерів аграрного виробництва засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. На даному етапі суспільних пере-

творень сучасною освітньою стратегією є реалізація емпauerментного й адхократичного підходів з метою забезпечення стійкого розвитку особистості шляхом підвищення натхнення, ентузіазму, можливостей особистості, впевненості у собі, відчуття задоволення від процесу та результатів власної роботи, спрямованих на забезпечення ефективного процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрного виробництва засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Науково-методична система професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрного виробництва засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій повинна ґрунтуватись на теоретико-методичних засадах адхократичних й емпauerментних ідей динамічності, адаптивності, гнучкості, творчого підходу, готовності ризикувати, умінні вирішувати проблеми, передбачати результат власних дій, відповідальності за прийняті рішення, лідерських якостях, умінні працювати у колектив.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні менеджери, емпauerментний підхід, адхократичний підхід, інформаційно-комунікаційні технології, SMART-технології, заклад вищої освіти аграрного профілю.

Актуальність (Introduction). Розробка концептуальних підходів до професійної підготовки майбутніх менеджерів є актуальним завданням філософії освіти XXI століття. Освітній процес XXI століття є динамічною системою, що розвивається під впливом еволюційних змін світових орієнтирів глобалізації, інтеграції, інформатизації. Науковці означають сучасне суспільство як різновид постіндустріального, що набуває характеристик інформаційного суспільства в усіх сферах життєдіяльності та поступово переходить у вищу фазу свого розвитку – «суспільство знань». На етапі становлення та розвитку інформаційного суспільства (суспільства знань), якому притаманні глобальна інформатизація, зростання обсягу знань, адхократичні риси та різноманіття, створюється суспільний продукт, який базується на знаннях, інформація й знання є ресурсами та продуктами виробництва, відбуваються процеси прискорення змін, демасифікації. Саме тому актуальними підходами у сучасних динамічних умовах розвитку суспільства, світових тенденції у галузі освіти менеджерів, впливу ІКТ на систему освіти нами визначено емпauerментний та адхократичний підходи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). У дослідженнях науковців С. Гено, Н. Вовк, М. Жукової, К. Мелландера, О. Пометун, Н. Теличко й інших висвітлені принципи та методики реалізації емпauerментного підходу в освіті [1; 2; 3]. В. Семанчина, І. Малюченко, О. Мещанінов й інші вивчали педагогічну теорію і методику на основі адхократичного підходу [4; 5; 6]. Реалізація емпauerментного й адхократичного підходів у професійній підготовці майбутніх менеджерів аграрного виробництва нами здійснюється вперше.

Мета (Goal) дослідження полягає в розкритті цілей, змісту та шляхів реалізації емпauerментного й адхократичного підходів у професійній підготовці майбутніх менеджерів аграрного виробництва засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи (Methods). У статті застосовано методи досліджень: порівняльний аналіз наукових джерел з філософії, психології, соціології, педагогіки; синтезу; концептуалізації; моделювання, проектування, теоретичного і системного аналізу, структурного аналізу науково-методичної системи; емпіричні методи.

Результати (Results). Глобалізація, інформатизація суспільства в умовах інформаційного переважання, зростаючих можливостей взаємодії між людьми сприяють появі більшої кількості різноманітних структур, форм організації соціальних

груп, мультикультурних середовищ, інформаційних об'єктів, знань, інших мета-об'єктів тощо. У цих умовах виникає необхідність адаптації до створених умов і вирішення нестандартних проблем, зокрема, пошуку нових підходів до професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрного виробництва (ММАВ) засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Відповідно до принципів синергетики, хаосу може протидіяти розумна саморганізація системи управління. З цих позицій у дослідженні нами використано адхократичний підхід, що покликаний забезпечити гнучку нестандартну організацію освітнього процесу, яка з плином часу здатна трансформуватись відповідно до нових умов і потреб стрімкого розвитку суспільства, функціонування складних динамічних відкритих освітніх систем. Відповідно до адхократичних принципів освітній процес ґрунтується на вільному креативному використанні його учасниками своїх талантів.

Термін «адхократія» (англ. «ad hoc»; лат. «ad hoc» (для цілей), грецьк. «кратεῖν» (управляти) був введений У. Беннісом (1968 р.) та популяризований у 1970 р. Е. Тоффлером [7; 8]. Ними запропоновано трактування терміну «адхократія» як гнучкої адаптованої та неформальної форми організації, яка визначається відсутністю формальної структури, протилежною бюрократії. У словниках авторів В. Бусел, Б. Райзберга, Л. Лозовського, Е. Стародубцевої поняття «адхократія» означається як організаційні форми, підрозділи, що займаються новими для фірми питаннями і є, зазвичай, тимчасовими (робочі, експертні, цільові групи, команди тощо) [9; 10]. Пізніше концепція адхократії була розроблена Г. Мінтзбергом [11]. На сьогоднішній день цей термін часто використовується в теорії управління організаціями, зокрема, онлайн-організаціями. Ми погоджуємося з думкою О. Мещанінова про те, що «освіта повинна бути вільною, надавати свободу всім своїм членам, позбавлена обмежень вияву спонтанної людської творчості, тобто відповідати адхократичному типу організаційної культури» [6, с. 28].

Принципи адхократії є актуальними в умовах непередбачуваних і швидко мінливих зовнішніх факторів (швидкі темпи розвитку інформаційних технологій, зміна попиту на освітні послуги, вимоги ринку праці тощо), що вимагає від усіх учасників освітнього процесу творчого підходу до вирішення поставлених задач: невід'язливість, новаторство, інноваційність, інтегративність, швидка адаптивність, гнучкість, творчий підхід, реконфігурованість, командна робота, нечітка визначеність ролей, високоорганізована структура, неформальність, низька стандартизація, невизнання авторитетів, окрім тих, що ґрунтуються на знаннях і досвіді. Слушною є думка науковця І. Малюченко про те, що адхократична організаційна культура менеджера відповідає синергетичній моделі розвитку особистості в умовах системи вищої освіти, оскільки націлена на прискорення адаптивності, забезпечення гнучкості та творчого підходу у ситуаціях невизначеності, двозначності, інформаційного перевантаження [5, с. 264, с. 267].

Відповідно до адхократичного підходу у процесі професійної підготовки ММАВ засобами сучасних ІКТ застосовуються такі форми організації навчального процесу, що передбачають створення середовища для підготовки високоосвічених, енергійних, фахівців з незалежним і неформальним мисленням, здатних діяти в умовах, для яких характерним є інформаційне перевантаження та невизначеність (наприклад, віртуальні середовища, проектні групи, комбіновані форми навчання із застосуванням SMART-технологій, реалізації самонавчального алгоритму студента, залучення до груп експертів, фахівців у даній та суміжній галузях, науковців тощо). Генерування нових знань та досвіду спирається на набуті знання та досвід, тому адхократичний підхід керується зміною сталих меж спеціалізації та диференціювання, що дозволить запропонувати нові варіанти рішення проблеми. За такої організації студент є повно-

правним учасником освітнього процесу, на основі партнерських відносин і може взяти на себе управління ним залежно від актуальної на даний час проблеми. За допомогою адхократичного підходу реалізується індивідуальний підхід у навчанні, розвиток необхідних у професійній діяльності ММАВ якостей: творчість, креативність, інноваційність, новаторство, вміння працювати у команді, передбачення наслідків власних дій, відповідальність, конкурентоспроможність тощо.

З метою успішного здійснення професійної діяльності значимими компетентностями для менеджера є підприємницькі (бізнес, розробка стратегій, творчість, рішучість тощо), управлінські (лідерські, планування, організація, координація тощо), професійні (знання у галузі менеджменту, вміння вирішувати проблеми, комунікативні тощо), особистісні (емпатія, гнучкість, мотивація тощо). Ключовими завданнями професійної підготовки ММАВ є створення умов формування цих якостей на основі особистісно-орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного підходів, забезпечуючи саморозвиток, самореалізацію, самоствердження, організацію умов досягнення цілей, успіху. У процесі життєдіяльності, зокрема навчання, перед особистістю постають проблеми виходу з зони комфорту, самостійного вирішення складних життєвих ситуацій. Одним з ефективних підходів у вирішенні зазначених проблем є застосування принципів педагогіки емпваерменту.

Теоретична концепція емпваерменту заснована П. Фрейре, у ній педагог запропонував «звільнення» пригноблених людей шляхом здобуття освіти [12]. Термін «емпваермент» (англ. empowerment – мотивування, натхнення до дії) походить з американської психології та пов'язаний з науковцем у галузі соціології Д. Раппапортом [13]. Він розглядає «емпваермент» як процес: механізм, за допомогою якого люди, організації та спільноти набувають майстерності у своєму житті, тобто, набувають життєвих компетентностей [13]. Технології емпваерменту використовуються у багатьох галузях, зокрема, психології, соціології, педагогіці, менеджменті тощо. Вони сприяють досягненню людиною особистісних змін, здатності управління власним життям за допомогою мобілізації «внутрішньої особистісної сили», роботи над собою, у поєднанні мотивів, прагнень, визначенні успішних видів діяльності.

Педагогічна система емпваерменту побудована на стимулюванні, самостимулюванні, натхненні до дій з метою забезпечення сталого розвитку та способу життя. Основними принципами емпваерментного підходу є формування умов шляхом натхнення, забезпечення психологічного комфорту на основі спеціальних навчальних методик (зокрема, допомоги у реалізації власних шляхів пізнання, створенні умов для появи ентузіазму і почуття задоволення від роботи, забезпеченні постійного позитивного зворотного зв'язку) для створення у суб'єкта впевненості у власних силах, можливість передбачення та відповідального відношення до результатів діяльності, прийняття рішення щодо власного стилю життя та реалізація цього рішення, вироблення поведінки та звичок, орієнтованих на сталий розвиток, мотивування діяти у даному напрямку.

Соціологами, зокрема Д. Колбом, Р. Фрайєм доведено, що отримання особою знань, порад, досвіду розв'язання проблем дозволить їй більш оптимістично сприймати і вирішувати завдання у майбутньому [14].

З точки зору принципів емпваерменту розглядаємо студента як творчу, активну особистість, здатну до самопізнання та саморозвитку, самовираження, самопрезентації тощо. Згідно з ідеями «навчання дією, поетапного формування розумових дій» (досвід–осмислення–концептуалізація–експеримент) Д. Колба, Р. Фрайя та педагогіки «емпваермент» (мотивація–інформація–обробка інформації–висновки–застосування–зворотній зв'язок) К. Мелландера високі навчальні результати можливо досягти шляхом реалізації кроків:

1) набуття практичного досвіду, зокрема у процесі навчально-дослідної діяльності (мотиваційна складова: мотивування студентів (тематичні лекції, аналіз досвіду спеціалістів з даної тематики, активізація навчальної діяльності, інтерактивні методи, консультавання тощо), самомотивація студента, психологічна готовність, сприйнятливність; діяльнісна складова: реалізація діяльнісних форм навчання, опанування студентом сучасними ІКТ з метою вирішення завдань);

2) усвідомлення досвіду студентом, міркування (аналіз, синтез, зіставлення результатів, оцінка) (когнітивно-рефлексивна складова: самостійне опрацювання студентом інформації, вивчення додаткових джерел, формування власної думки стосовно даної проблеми, оцінювання студентом своєї діяльності та своїх сильних і слабких сторін);

3) теоретичного узагальнення досвіду самостійно або на лабораторних чи семінарських заняттях під керівництвом викладача (когнітивно-рефлексивна складова: оцінювання студентом наявних знань, системне мислення, критичне та контекстне мислення, самоаналіз, особистісно професійний розвиток);

4) експериментальної перевірки знань, самостійного або під керівництвом викладача застосування їх на практиці (діялісно-мотиваційна складова: ціннісно-мотивована діяльність, продуктивна, творча діяльність, самоконтроль, критичне ставлення до досягнутого, висновки з перемог і невдач, мотивація до самонавчання, розробка можливих варіантів використання набутого досвіду, удосконалення). Ці положення реалізовані нами шляхом застосування засобів сучасних ІКТ в професійній підготовці ММАВ у самонавчальному алгоритмі студента на базі SMART-підходу (розробка власного контенту навчальної дисципліни) (рис. 1), застосуванні таких форм навчання, як ділова гра, віртуальні лабораторії, метод проектів, кейс-метод, проблемне навчання, навчальна, виробнича, переддипломна практики тощо. Наведена функціональна схема самонавчального алгоритму студента є концептуальною схемою його можливих дій. Практично, самонавчальний алгоритм студента реалізовується як сервіс-орієнтована архітектура на базі веб-технологій, «front end» якої розроблено відповідно до концепції «web-usability». Розглянемо розроблені алгоритми з точки зору їх відповідності SMART-підходу в освіті. Самонавчальний алгоритм студента є складовим елементом «сервіс-орієнтованої архітектури студента», взаємопов'язаними компонентами якого є макро-блоки: роботи з навчальною дисципліною, пошуку, консультавання, оптимізації та перетворення даних.

За допомогою самонавчального алгоритму роботи студента з навчальним курсом реалізуються такі цілі SMART-підходу, як самостійний вибір траєкторії пошуку у процесі навчання, самонавчання, мотивування активізації навчальної діяльності, мотивування здійснення пізнавальної діяльності, адаптування системи навчання до потреб користувача та його можливостей. Системою передбачено можливість формування студентом власного контенту, розташованого на персональній хмарі, з метою розширеного добору навчального матеріалу варіативної складової дисципліни. За бажанням, він може розширювати власний контент за рахунок результатів пошуку.

САМОНАВЧАЛЬНИЙ АЛГОРИТМ СТУДЕНТА

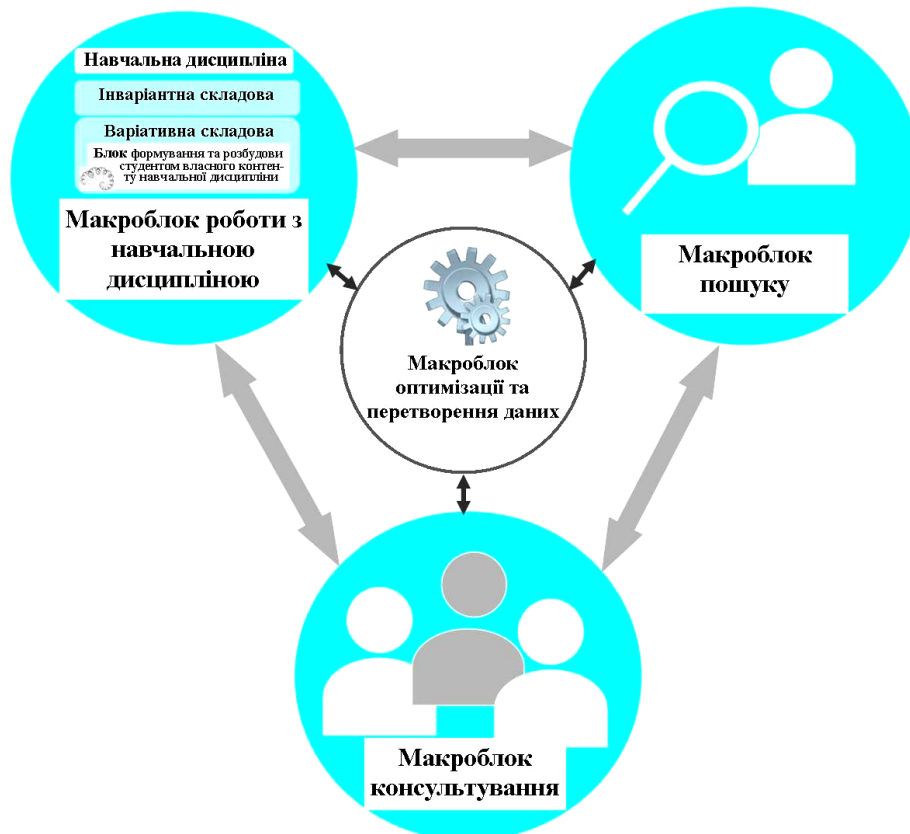

Рис. 1. Функціональна схема самонавчального алгоритму студента

Навчально-методичне забезпечення з використанням сучасних ІКТ повинно бути адаптованим до різних рівнів підготовки студентів, забезпечувати модульний підхід, реалізацію функції оновлення даних. Зокрема, комп'ютерно-орієнтовані методичні матеріали можуть бути представлені електронними підручниками, мультимедійними навчальними курсами, довідково-інформаційними засобами, презентаціями лекцій, діловою грою, автоматизованими засобами діагностики результатів навчальної діяльності тощо. Пошук інформації може забезпечуватись за допомогою електронних бібліотек, електронної пошти, відеоконференцій у мережах Інтранет й Інтернет тощо.

Впровадження у процес професійної підготовки ММAB засобами сучасних ІКТ технології педагогіки емпauerменту доцільно здійснювати шляхом цілеспрямованої організації освітнього процесу. Педагогічною умовою реалізації пропонованої методики є поєднання науково-педагогічних підходів емпauerмент-педагогіки із іншими підходами професійної підготовки ММAB засобами сучасних ІКТ, зокрема адхократичним підходом мпетентності учасників освітнього процесу вимогам до підготовки ММAB.

Наприклад, у процесі впровадження даної методики студент виконує дії у такій послідовності:

– отримання інформації щодо поставленої проблеми – мотивування опанувати здатностями розв'язувати дану проблему (студенту пропонують до виконання завдання згідно з тематикою заняття, зазначається мета, доцільність завдання, конкретна ситуація, у якій може виникнути дана проблема тощо);

– самоідентифікація студента з фахівцем з менеджменту – формування позитивного мислення, мобілізація внутрішніх ресурсів, робота з сильними характеристиками особистості, збільшення енергії самонаснаження, мотивування досяжності цілі шляхом уявлення себе в ситуації успішного вирішення питання (пропоновані завдання можуть бути професійно-спрямованими, проблемними, завданнями ділової гри тощо);

– ідентифікація перешкод на шляху досягнення мети – оцінювання власних ресурсів, ідентифікація необхідних зовнішніх ресурсів, шляхів здійснення змін (необхідність опанування студентом додаткових тем, засобів ІКТ тощо);

– імітаційне моделювання професійних дій з вирішення поставлених задач у навчальній міжособистісній взаємодії – реалізація нових реструктурованих можливостей дій у даній ситуації, опанування необхідними знаннями у процесі інтерактивної взаємодії, перехід від бажання до результату на основі прийняття власних рішень, усвідомлення у цьому власних переваг, відчуття успіху (розв'язування завдань у міжособистій взаємодії у групі студентів, консультування з викладачем тощо);

– узагальнення набутого досвіду модельованої ситуації професійних дій – усвідомлення нових можливостей дій, нового рівня опанування сучасними засобами розв'язування завдань, професійне зростання (усвідомлення студентом набутого досвіду, самоаналіз у процесі виконання попередніх етапів, самооцінювання, аналіз отриманих результатів, їх інтерпретація, визначення напрямів застосування набутого досвіду тощо);

– визначення найбільш ефективних методів вирішення завдань даної категорії – формування власного уявлення щодо майбутнього вибору способу дій у даних ситуаціях, прийняття самостійних рішень, набуття особистісної сили та натхнення у формуванні компетентностей (інтегральної, загальних, спеціальних (фахових, предметних), зокрема, інформатичних) (натхнення, мотивування до подальшої навчальної та професійної діяльності, самоствердження, визначення моделей поведінки відповідно до розглянутих задач тощо), сталий розвиток особистості шляхом опанування системи знань щодо можливих дій у конкретних ситуаціях, створення системи власних цінностей.

Реалізація емпіричного підходу сприяє формуванню інтегральної, загальних, спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, зокрема інформатичних (здатність самостійно знаходити й аналізувати інформацію, критично мислити, передбачати наслідки власних дій, якісно добирати об'єкти дослідження, прийоми роботи з ними, набувати практичного досвіду вирішення проблем, приймати рішення та нести за них відповідальність, розробляти плани, опанувати та застосовувати сучасні ІКТ, комунікативні компетентності, набуття досвіду рефлексії та самоорганізації тощо).

Висновки та сфери подальших досліджень (Conclusions and areas for further research). Узагальнюючи концептуальні підходи, теоретичні та методичні засади науковців, власний досвід формування теоретичних і методичних засад професійної підготовки ММAB із застосуванням засобів сучасних ІКТ, сформулюємо основні положення дослідження професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрного виробництва із застосуванням засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на основі адхократичних й емпіричних підходів:

На даному етапі суспільних перетворень сучасною освітньою стратегією є реалізація емпіричного й адхократичного підходів з метою забезпечення стійкого

розвитку особистості шляхом підвищення натхнення, ентузіазму, можливостей особистості, впевненості у собі, відчуття задоволення від процесу та результатів власної роботи, спрямованих на забезпечення ефективного процесу професійної підготовки ММAB засобами сучасних ІКТ.

Аналіз проблеми реалізації емпайерментного й адхократичного підходів у професійній підготовці ММAB засобами сучасних ІКТ показав, що у даному питанні потрібен комплексний підхід до застосування традиційних методів, засобів і форм навчання разом з електронними, необхідна заміна часткової, фрагментарної інформатизації окремих етапів освітнього процесу комплексною, системною інформатизацією, що сприятиме підвищенню мотивації студентів до самоосвіти, самоактуалізації, саморозвитку, оволодінню знаннями, уміннями та навичками, розвитку пізнавальної діяльності, навчання впродовж усього життя.

Науково-методична система професійної підготовки ММAB засобами сучасних ІКТ повинна ґрунтуватись на теоретико-методичних засадах адхократичних й емпайерментних ідей динамічності, адаптивності, гнучкості, творчого підходу, готовності ризикувати, умінні вирішувати проблеми, передбачати результат власних дій, відповідальності за прийняті рішення, лідерських якостях, умінні працювати у колективі тощо.

Отримані результати дали змогу визначити деякі напрями подальших досліджень, що ґрунтуються на адхократичному й емпайерментному підходах: розробка комп'ютерно-орієнтованих методичних систем застосування SMART-комплексів навчальних дисциплін; розробка складових комп'ютерно-орієнтованої методичної системи метадисципліни; впровадження досвіду застосування сучасних ІКТ в контексті міжнародних інтеграційних процесів у професійній освіті України.

Список використаних джерел

1. Гено С. Методы и техники селф-эмпайермента в социальной работе / Гено С., Армандо Р. – Новосибирск, 2004. – 29 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.maksora.ru/uploads/metod_selfempaurm.doc. – Дата звернення: 08.10.16. – Назва з екрана.
2. Телічко Н. В. Теорія і методика формування основ педагогічної майстерності майбутнього учителя початкових класів: монографія / Н. В. Телічко. – К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 522 с.
3. Mellander K. The Power of learning : fostering employee growth / Klas Mellander. – New York : McGraw-Hill, 1993. – 197 p.
4. Семанчина В. О. Формування управлінської культури керівника школи: сучасний стан проблеми в педагогічній теорії / В. О. Семанчина // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 29. – С. 13–20.
5. Малюченко І. О. Анкетування в інтерактивному освітньому середовищі як засіб формування нового рівня свідомості особистості в умовах інформатизації університетської освіти / І. О. Малюченко // Інформаційні технології в освіті. – Випуск 3. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. – С. 261–268.
6. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика. – Рукопис. Автореф. дис. ... доктора пед. н. за спец. 13.00.04 – Теорія та методика професійної освіти. – Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Київ, 2005. – 44 с.
7. Bennis Warren G., Slater Philip E. The Temporary Society / Warren G. Bennis and Philip E. Slater // New York: Harper & Row, 1968. – 147 pp.
8. Toffler A. Future Shock / A. Toffler // New York: Random House, 1970. – p. 367.

9. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
10. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2017. – 512 с.
11. Mintzberg H. Mintzberg on Management:inside our strange world of organizations / H. Mintzberg // New York: Free Press, 1989. – 418 p.
12. John E., Freire P. Pedagogue of Liberation / E. John, P. Freire. – Malabar: Krieger Publishing Company, 1994. – 161 p.
13. Rappaport, J. Studies in empowerment: Introduction to the issue / J. Rappaport // Prevention in Human Services, № 3, 1984. – P. 1–7.
14. Fry R. E., Kolb D. A. Experiential learning theory and learning experiences in liberal arts education / R. E. Fry, D. A. Kolb // New Directions for Experiential learning. – 1979, vol. 6, no 1. – P. 79–92.

References

1. Heno, S., & Armando, R. (2004). Metody i tekhniky self-empauermenta v sot-syal'noy rabote. *Novosybyrsk*.
2. Telychko, N. V. (2014). Teoriia i metodyka formuvannia osnov pedahohichnoi maisternosti maibutnoho uchytielia pochatkovykh klasiv: Monohrafiia. *Kyev: Kondor-Vydavnytstvo*.
3. Mellander K. (1993). The Power of learning : fostering employee growth. / Klas Mellander. *New York : McGraw-Hill*.
4. Semanchyna, V. O. (2015). Formuvannya upravlins'koyi kul'tury kerivnyka shkoly: suchasnyy stan problemy v pedahohichniy teoriiy. *Visnyk Hlukhivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Ser. : Pedahohichni nauky*.
5. Malyuchenko, I. O. (2009). Anketuvannya v interaktyvnomu osvith'omu seredovyschi yak zasib formuvannya novoho rivnya svidomosti osobystosti v umovakh informatyzatsiyi universytets'koyi osvity. *Informatsiyi tekhnolohiyi v osviti. – Vypusk 3. – Kherson : Vydavnytstvo KhDU*.
6. Meshchaninov, O. P. (2005). Suchasni modeli rozvytku universytets'koyi osvity v Ukrayini: teoriya i metodyka. Avtoref. dys. ... doktora ped. n. za spets. 13.00.04 – Teoriya ta metodyka profesiynoyi osvity. *Instytut pedahohiky i psykholohiyi profesiynoyi osvity APN Ukrayiny, Kyiv*.
7. Bennis, Warren G., & Slater, Philip E. (1968). The Temporary Society. *New York: Harper & Row*.
8. Toffler, A. (1970). Future Shock. *New York: Random House*.
9. Busel, V. T. (2005). Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. *Kyiv; Irpin: VTF «Perun»*.
10. Rayzberh, B. A. (2017). Sovremennyy ekonomychesky slovar'. 6-e izd., pere-rab. y dop. Moskva. INFRA-M.
11. Mintzberg, H. (1994). Mintzberg on Management:inside our strange world of or-ganizations. *New York: Free Press*.
12. John, E., & Freire, P. (1994). Pedagogue of Liberation. *Malabar: Krieger Publishing Company*.
13. Rappaport, J. (1984). Studies in empowerment: Introduction to the issue. *Prevention in Human Services, № 3*.
14. Fry, R. E., & Kolb, D. A. (1979) Experiential learning theory and learning experiences in liberal arts education. *New Directions for Experiential learning. vol. 6, no 1*.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR FUTURE MANAGERS PROFESSIONAL TRAINING IN AGRARIAN MANUFACTURING USING THE LATEST INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES ON THE BASIS OF ADHOCRATIC AND EMPOWERMENT APPROACHES

O. V. Klochko

Abstract. *An important task of modern higher education is the formation of the ability of students to apply information and communication technologies in future professional activities, which will facilitate the process of self-improvement, self-education, creative development of personality throughout life. The article reveals the goals, content, and ways of implementation of empowerment and adhocratic approaches in the training of future managers of agrarian manufacturing by means of modern information and communication technologies. At this stage of social transformation, modern educational strategy is the implementation of empowerment and adhocratic approaches in order to ensure sustainable development of the individual through enhancement of inspiration, enthusiasm, personality capabilities, self-confidence, a sense of satisfaction from the process and the results of their own work, aimed at ensuring an effective process for future managers professional training in agrarian manufacturing using the latest information and communication technologies. The scientific and methodological system of future managers professional training in agrarian manufacturing using the latest information and communication technologies should be based on theoretical and methodological principles of adhocratic and empowerment ideas of dynamism, adaptability, flexibility, creative approach, readiness to risk, ability to solve problems, predict the result of their actions, responsibility for the decisions made, leadership qualities, ability to work in a team,.*

Reference words: *professional training, future managers, empowerment approach, adhocratic approach, information and communication technology, SMART-technologies, agricultural institution for higher education.*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СРЕДСТВ СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ОСНОВЕ АДХОКРАТИЧНОГО И ЭМПАУЕРМЕНТНОГО ПОДХОДОВ

О.В. Клочко

Аннотация. *Важной задачей современного высшего образования является формирование способности студентов к применению информационно-коммуникационных технологий в будущей профессиональной деятельности, способствовать процессу самосовершенствования, самообразования, творческого развития личности в течение жизни. В статье раскрыты цели, содержание и пути реализацию эмпауерментного и адхократичного подходов в профессиональной подготовке будущих менеджеров аграрного производства средствами современных информационно-коммуникационных технологий. На данном этапе общественных преобразований современной образовательной стратегией является реализация эмпауерментного и адхократичного подходов с целью обеспечения устойчивого развития личности путем повышения вдохновения, энтузиазма, возможностей личности, уверенности в себе, чувство удовлетворения от процесса и результатов собственной работы, направленных на обеспечение эффективного процесса профессиональной подготовки будущих менеджеров аграрного производства средствами современных информационно-коммуникационных технологий. Научно-методическая система профессиональной подготовки будущих менеджеров аграрного производства средствами современных информационно-*

коммуникационных технологий должна основываться на теоретико-методических основах адхократичных и эмпауерментных идей динамичности, адаптивности, гибкости, творческого подхода, готовности рисковать, умении решать проблемы, предвидеть результат своих действий, ответственности за принятые решения, лидерских качествах, умении работать в коллективе.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие менеджеры, эмпауерментный подход, адхократичный подход, информационно-коммуникационные технологии, SMART-технологии, учреждение высшего образования аграрного профиля.

UDC 37.013.42: 793.7: 004-042.72-053.6

**PARTICULARITES DE LA PREVENTION SOCIO-EDUCATIVE DE LA
DEPENDANCE DES ADOLESCENTS AUX JEUX VIDEO**

T.I. KOVALCHUK, Ph.D., professeure agrégée des sciences de l'éducation, maitre de conférence du département de la socio-pédagogie et des technologies de l'information et de la communication

**Université nationale des bioressources et des ressources naturelles de
l'Ukraine**

E-mail: kovalchuk_tam@ukr.net

O. A. KASATKINA, étudiante en master des sciences humaines et pédagogiques
**Université nationale des bioressources et des ressources naturelles de
l'Ukraine**

Résumé. L'article analyse les travaux de recherche en matière la psychologie et la pédagogie. Il démontre les différents aspects de la cyberdépendance mis en évidence par de nombreux psychologues, enseignants, sociologues, médecins. Il développe les particularités de la prévention socio-pédagogique de la dépendance des adolescents aux jeux vidéo. Une étude expérimentale a été menée dans une école secondaire de Pochayev, dans la région de Ternopil, concernant l'état de la cyberdépendance des adolescents. Les résultats de cette étude ont été comparés à ceux de l'étude sur la cyberdépendance des étudiants en master de Université nationale des bioressources et des ressources naturelles de l'Ukraine. L'article décrit la démarche qui passe par un diagnostic, un travail avec les parents, des activités créatives, des projets de formation et d'information pédagogiques tout en impliquant les technologies de l'information et de la communication qui ouvrent de larges possibilités de développement personnel, un soutien éducatif et méthodologique des enseignants, de pédagogues sociaux ou animateurs jeunesse qui sont en contact avec les adolescents. Des sessions de formation ainsi que des projets impliquant la participation de la jeunesse sont proposées aux enseignants ainsi qu'aux éducateurs afin de les sensibiliser aux risques de la cyberdépendance.

Mots-clés: dépendance, dépendance aux jeux vidéo, adolescents, cyberdépendance, rencontres virtuelles, jeu de hasard, navigation compulsive sur le Web

Pertinence (Introduction). Aujourd'hui, les technologies de l'information et de la communication se développent rapidement et ont un impact sur le développement de la personnalité de l'enfant. Une large variété de jeux vidéo proposée sur le marché actuel ainsi que la facilité d'accès à Internet influencent l'éducation des adolescents d'aujourd'hui. En même temps, ces technologies de l'information et de la communication font partie intégrante de la formation des jeunes dans les établissements scolaires. Des